

stičišče, središče, srce med ena in devet. Tvorí pihalni kvartet, na roki in nogi imamo prstov pet. Čarovnikov svečnik podpira pet sveč, da začara ravno prav, ne premalo, ne preveč. In »pet krav za en groš prodaja goljuf/ pet minut pred dvanajsto plača skopuh,/ petina dolgov za vsakdanji kruh«.

Od središčne 5 je 6. Na kocki sreče si jo vsakdo želi in šesterokraka zvezda na pečatu kralja Salamona blešči. Cesarji so se nekdanj vozili s šesterovprego, komarji pa imajo šest nog, kar mora še dandanes vedeti vsak šolski otrok. A najbolj važno je to: »S šestim čutom zaznamo/ svet v skrivnostni razdalji ...« In smo že pri sedem, številu, brez katerega ne bi bilo ne pravljic, ne tedna, ne plešočih zmajev in prelestnih princes, ne princa za vrati s šestimi brati. Ah, kakšna čudesa so za sedmimi gorami in sedmimi vodami! Ali pa za devetimi, a smo zdaj pri osem. To ti je število, če stoji pokonci, je dvakrat štiri ali štirikrat dve, če se uleže, pa je neskončno in vse. In je čoln osmerek na ledu pa osmica, »na eni nogi kot čaplja,/ ta obla drsalna kraljica/ se hitro kot kaplja raztaplja.« In smo pri devet, katere »svet se končuje na pragu deset«. Devet mesecev smo mame noseče in »od sreče so vsi v devetih nebesih«. Dober glas gre v deveto vas, že vsi vedo za otročička, »čeprav je brez las, med vsemi zakladi/ ta čudež ima najbolj srčkan obraz,/ devede to lepoto, jamico v bradi!«

Strašna številka je 0. Do nas iz daljne Indije dolgo ni pripotovala, ker so se je ljudje bali, o groza, nič od nič je čisti nič! Stotisočkrat nič, še zmeraj ga ni, zdihuje število 0 skozi pesničine oči, kjer peharček ničel kot nič izpuhti. Brez prič ni nič in mičnost se spremeni v ničnost. »Če pa zaplešem skupaj z enico,/ takoj sem okronana za desetico,/ v desetem kraljestvu veljam za kraljico, ki zvonko uglaša števil govorico.«

Čarimatika mojstric Bine Štampe Žmavc in Andreje Peklar očara, da je še

računanje mala malica prava. Osvežitev v vrtcih in šolah, kjer naj po številah zadiši in ne računanje grozi. Kdor bo vzljubil števila in zgodbe o njih, bo rad računal in vstopil v svet matematike brez za slovenske šole tako značilne groze in strahu.

Manca Košir

DRZEN KORAK K INOVATIVNI DIDAKTIKI SLOVENŠČINE

Predstava Rapoezija

Profesor dr. Igor Saksida in raper Rok Terkaj - Trkaj na začetku *Rapoezije* gledalcu potrjujeta vtis o njuni različnosti, ki se kaže v zunanji podobi, poklicu ter nekaterih stališčih o umetnosti. A to je le ukana, v katero sta se, kot priznavata, sprva ujela tudi sama. Poezija in rap si v resnici nista tako zelo različna, saj pesniki in raperji govorijo o istih temah: oboji pišejo o ljubezni do domovine ali kraja, o depresiji ali obupu, upodablajo vse odtenke ljubezni, revščine, nasilja in družbene stvarnosti ...

Avtorja v dobri uri predstavita izbrane pesmi znanih slovenskih pesnikov oziroma po njihovem navdihu na novo napisane pesmi v rapu, ki jih lahko bremo v zbirki pesmi z zgoščenko *Kla kla klasika* (Ljubljana, Mladinska knjiga, 2017). Obiskovalci njunega nekaj več kot enournega nastopa spoznajo Franceta Prešerna, Antona Aškerc, Srečka Kosovela, Toneta Pavčka, Bino Štampe Žmavc in druge. Gledano skozi oči učitelja slovenščine je predstava prava šola didaktike poezije, ki z veliko mero humorja in celo novimi sporočili opremi klasike. Pavčkov *Slovničar* v deklamaciji Igorja Saksida je *škrat* s postrani obrnjeno kapico, sončnimi očali in debelo zlato ogrlico, v *Moji pesmi* Srečka Kosovela

deklamacija sama postane *eksplozija*. Posebej srhljivo je vzdušje v Aškerčevi pesmi *Ponočna potnica*. Potnica je kuga, ovita v belo rjuho in masko fantoma iz opere, ki se ponoči z brodnikom v črnem čolnu pelje preko reke. A čeprav je tema pesmi bralcu silno oddaljena in sporočilo grozljivo, je Saksidi in Trkaju uspela aktualizacija pesmi s humornimi vložki, v kateri osvežilec za stanovanje postane zadah, ko brodnik reče: »mrtvaški iz ust diše ti puh!« Bolj kot se bliža konec, bolj se stopnjuje groza; a k sreči je za *bralce v stresu* pripravljen čokoladni bonbon. Potovanje profesorja slovenščine in raperja je pravzaprav tudi njun interni dvoboj, saj če se raper spopade z zahtevno poezijo in slovenist z beatom. Igor Saksida tudi najbolj zahtevno publiko, v tem primeru učence, prepriča s predelavo ljudske pesmi *Marko skače*.

Rapoezija tako ponuja nešteto možnosti za odkrivanje in razmišljanje o razsežnostih jezika. Učenci brez kakšnega koli vsiljevanja spoznajo strokovno besedo, kot je na primer onomatopoiija ali besedna igra. Ko termin profesor izgovori, je slišati koga iz publike, ki zvedavo vpraša soseda: »Kaj je rekel?« A Trkaj že repa svojo *Lepo Vido*: »*Pogled te fenta, Trenta, konc / k Planica je kraljica, k uletiš direkt do Ponc!*« Seveda znajo tovrstni primeri koga celo užaliti, saj naj neknjižni jezik oziroma zlasti sleng ne bi sodila k pouku slovenščine, če nista v sklopu učne enote. A to v resnici ni nič novega, kot ugotavlja znameniti kognitivni znanstvenik Steven Pinker v *The sense of style: The Thinking Person's Guide to Writing in the 21st Century* (2014): »Pritoževanja o degradaciji jezika so značilna za vsako generacijo, že odkar obstaja tiskana knjiga. Do iluzornih zaznavanj prihaja, kot navajata Eibach in Libby v zborniku *Social and Psychological Bases of Ideology and System Justification* (2009), ker ljudje v procesu staranja zamešajo lastne

spremembe s spremembami v zunanjem svetu.« Kak učitelj slovenščine ali celo lingvistični purist bi lahko mislil, da se včasih tako (»nepravilno«) ni govorilo, a v resnici je spremenil perspektivo, saj je na ustreznost jezika bolj pozoren v vlogi učitelja, kot pa je bil v najstniških letih. Pozornost mladega gledalca je visoka, ko sliši raperski žargon, na primer: a *capella rap*, brez beata ob pesmi *Ptiček na veji, dati respect*, kar pomeni poklon (tudi z aplavzom) za vsakega pomembnega raperja (oziroma osebo). Spoznajo tudi, da s pesmijo lahko reprezentas svoj kraj, in ne nazadnje, da je nujno imeti svoj flow – kar je eno od bistvenih sporočil *Rapoezije*. Ta ideja ožarja projekt v celoti, a najbolj izrazita je ravno v Trkajevi predelavi Prešernove *Glose*. Čeprav ne ustreza vsem metričnim normam glose, je popolna, razlaga Igor Saksida. In to mlada publika ve, saj v pesmi prepozna dušo, kot je povsem samostojno ugotovil devetošolec na prireditvi v Kopru.

Eden od vrhuncev ustvarjalnosti in igrivosti, ki popolnoma navduši prisotne, je Trkajev *freestyle* z besedami, ki jih naključno izbere publika. Iz danih besed raper sestavi vsebinsko smiselno in rimano besedilo. Užitek v *freestylu* se stopnjuje z izbiro nenavadnih, celo provokativnih besed – osmošolci in devetošolci so navajali besede, kot na primer: *kifla, jufka, sudja, marihuana* – ki Trkaja nikoli ne zavedejo v poskus, da bi pri tem moraliziral, saj jim, če je treba, celo hudomušno spremeni pomen: *kifla* postane kravji iztrebek.

Čeprav med izbrano poezijo skorajda ni pesnic, nikakor ni mogoče dvomiti, da bi bile dekleta oziroma ženske zastopane, pravzaprav nasprotno. Trkaj po *freestylu*, v katerem so izrazito sodelovali fantje, dekleta spodbudi k izražanju. Zdi se, da jih še enkrat opozori, kot v pesmi *Dekletom*: »Pepelka spi, čeprav budna je«. Skoraj slišati je bilo Prešerna govoriti *varji, varji*.

Če je v Župančičevi *Žebljarski žebelj* enak žeblju in dan dnevu, sta ritem in vsebina vsake predstave *Rapoezije* povsem drugačna, saj se izvajalca prilagajata publikli. Nagovarjata tako učence zadnjega vzgojno-izobraževalnega obdobja osnovne šole kot odrsle, spomnita publiklo na lokalne raperje iz krajev, ki jih obiščeta, ali uporabita njihove jezikovne igre in metafore, s čimer samo še poglobita stik z občinstvom ter ohranjata spontanost in izvirnost. Včasih celo nastane pravi mali *battle* (dvo boj), kar učence silno zabava.

Nastop Igorja Saksida in Roka Terkaja - Trkaja v predstavi *Rapoezija* ni le poklon poeziji in rapu, je tudi drzen korak k (novi) inovativni didaktiki slovenščine. Didaktiki, ki temelji na večni, a preprosti ideji, da pravi učitelj, ne glede na to, kateri predmet poučuje, reprezentira slovenščino: jo poučuje živo, odgovorno, z visokimi pričakovanji do sebe in do učencev. V takem okolju se bodo učenci razvijali in rastle kot konoplja, iskali svoj *flow*. V praksi je to večkrat zapleteno, ni pa nemogoče. Zato naj nas *Kla kla klasika* spomni, da si tudi sami sebi kdaj rečemo: »Črka si prihodnosti, romana nova stran.«

Sabina Višček

PRAZNIK ZLATIH HRUŠK

V sredo, 22. novembra 2017, je bil v okviru 33. slovenskega knjižnega sejma v Kosovelovi dvorani Cankarjevega doma že tradicionalni Praznik zlatih hrušk, ki ga pripravita Mestna knjižnica Ljubljana – Pionirska, center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, in Slovenska sekcija IBBY.

Na prireditvi, ki jo je povezoval Boštjan Gorenc Pižama, s protestnimi pesmimi

ameriških sužnjev, Johna Lennona ter grških in katalonskih protestnikov umetniško povzdignil duet glasbenikov Ane Vipotnik in Igorja Leonardija, s kleno besedo pa dr. Veronika Rot Gabrovec, je bilo slovesno predstavljenih 72 novih knjig 19 založb, ki so prejele znak za kakovost zlata hruška, ter še posebej tiste, ki so prejele priznanje zlata hruška. Prireditelj je sofinancirala Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

Letos se je trem kategorijam knjig, za katere Pionirska podeljuje priznanje zlata hruška, pridružila še ena, in sicer priznanje za prevedeno mladinsko poučno knjigo.

Knjige, ki so prejele priznanje zlata hruška, in utemeljitve teh priznanj:

– MKL Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo podeljuje priznanje zlata hruška 2017 izvirni slovenski mladinski leposlovnici knjigi:

***Evangelij za pitbule* / Jiři Bezljaj.**
Mladinska knjiga.

Naše okolje je »umetni raj« in mnoge mladinske pripovedi kričijo, da bi preglasile všečno pogubnost tega raja. Tudi prvenec *Evangelij za pitbule* je tak krik.

Skrit za razpršenim najstniškim cinizmom glavne junakinje avtor z zrelim kiparskim uvidom, kaj se skriva v kamnu, lomi odkrušek za odkruškom in razkrinkava to našo »veliko skrb« za otroke.

Zato nesramežljivi zapisi brutalnega zapijanja, spolnih odnosov in čustvovanja mladih niso prostaški, ampak resnicoljubni opisi sveta, v katerem živimo – in mladina z nami! V kontekstu zgodbe so osvobajajoči